

Erfaring fra vannbruksplanlegging i Numedalslågen

Av Richard Fossum

Richard Fossum er siv.ing. fra NTH, bygningsavdelingen 1972 og ansatt i Vestfold Fylkeskommune.

*Innlegg i Norsk Vannforening
25. november 1981.*

Innledning:

Numedalslågens nedslagsfelt strekker seg fra den nordlige del av Hardangervidda i Buskerud til Larvik i Vestfold. Det knytter seg en rekke brukerinteresser til vassdraget:

- kraftproduksjon
- resipientforbruk
- fiske
- rekreasjon
- vannforsyning
- flomsikring

for å nevne de viktigste.

Numedalslågen er en meget betydelig lakseelv. Elva er i dag lakseførende opp til Hvittingfoss, men det er mulig å føre laksen videre oppover ved bygging av laksetrapper. Dette er en imidlertid noe betenkt til, bl.a. av den grunn at laksen i Lågen har lidd av furunkulose som er en meget smittsom og farlig sykdom også for andre fiskearter.

Fylkesplanlegging:

Vannbruksplanleggingen i Numedalslågen er initiert gjennom fylkesplanleggingen i Vestfold. Fylkestinget i Vestfold vedtok følgende ved behandlingen av fylkesplan for Vestfold 1979:

«Fylkeskommunen tar initiativ til å få de berørte parter til å utarbeide en vannbruksplan for Numedalslågen.»

I og med dette vedtaket er fattet, er det videre arbeid med vannbruken i Lågen å betrakte som en forvaltningsoppgave uavhengig av den videre fylkesplanlegging i Vestfold og Buskerud. Hvis det senere skulle dukke opp problemer i forbindelse med vannbruksplanleggingen og vannbruken, vil det være aktuelt å vurdere om fylkesplanleggingen igjen kan være et brukbart redskap.

Dette syn er en konsekvens av det opplegg som Vestfold fylkeskommune har vedtatt for fylkesplanleggingen. Man har der tatt utgangspunkt i at for virksomheter som ikke direkte ligger innenfor fylkeskommunens eget ansvars- og arbeidsområde, vil man først og fremst bruke fylkesplanleggingen som et redskap til å løse problemer. For fylkeskommunens egen virksomhet er det årlige, sist

vedtatte langtidsbudsjett, gjeldende fylkesplan.

For å få oversikt over aktuelle problemer i fylket som det kan være aktuelt å ta opp i fylkesplanleggingen, må man selvsagt foreta et visst registrerings- og utredningsarbeid. Dette gjøres av fylkeskommunen i samarbeid med myndigheter, institusjoner, organisasjoner, privatpersoner o.a. som har kunnskap om eller er berørt av de forhold som er aktuelle. I utgangspunktet er alle samfunnsområder og samfunnsnemner aktuelle for en slik registrering og utredning.

Når problemet eller problemene er klarlagt skal fylkeskommunen ta stilling til om man er enig i problemstillingene, hvilke mål man vil legge til grunn for løsningen av dem og hvordan arbeidet med løsningen av dem skal organiseres. Resten er som sagt tidligere en forvaltningsoppgave hvor fylkeskommunen nødvendigvis ikke behøver være deltagende.

Vannbruksplanlegging.

Begrepet vannbruksplanlegging er ikke lovfestet og er derfor i svært liten grad knyttet til effektive virkemidler med hensyn til å få gjennomført planen. Det er heller ikke fastlagt hvem som skal bedrive planleggingen, og hvilke offentlige myndigheter som skal behandle planutkastet.

Dette må man ta konsekvensen av, og dette tilsier at vannbruksplanleggingen ikke kan karakteriseres som annet enn et forhandlingsredskap for å løse konflikter mellom forskjellige brukerinteresser i vassdraget.

I prinsippet kan man overføre denne filosofi til andre ressursbrukskategorier — f.eks. arealbruk, løsmassebruk, kapitalbruk m.v.

Numedalslågen.

Buskerud og Vestfold fylkeskommuner kom til at det var naturlig og forsvarlig at fylkeskommunene engasjerte seg i den videre vannbruksplanlegging i Lågen. Dette ble gjort ved at administrasjonen i de to fylkeskommunene skal være sekretariat for arbeidet, mens et såkalt vannbruksutvalg, bestående av representanter for de viktigste brukerne og berørte myndigheter (kommunen, fylkeskommuner og departement) fikk i oppdrag å være ansvarlig for opplegget for og framdriften av den videre vannbruksplanlegging. Dermed er grunnlaget lagt for forhandlinger mellom de forskjellige brukerne i den grad de har motstridende interesser om vannbruken. Arbeidet i vannbruksutvalget er nå kommet igang ved at det er holdt konstituerende møte og man vil gå videre i arbeidet med å klarlegge brukerinteressene som knytter seg til vassdraget og foreta eventuelle undersøkelser og utredninger som kan bidra til å løse de brukerkonflikter som er tilstede.

Allerede nå vet man at laksefiske, kraftproduksjon og resipientbruk er de viktigste konfliktene og det videre arbeid vil i stor grad konsentrere seg om å løse eller dempe disse brukerkonfliktene. Dersom dette ikke lar seg gjøre i vannbruksutvalget, har man relativt små muligheter til å tvinge gjennom løsninger via vannbruksplanleggingen.